Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KGER/bdUVdŠt-AJ/22
Názov predmetu	úvod do štúdia jazyka
Rozsah	1P + 1S
Počet kreditov	4
Vyučujúci	iz. prof. Dr. Alja Lipavic Oštir (prednášajúci), doc. Mgr. Simona Fraštíková, PhD. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Absolvovať písomnú skúšku (100 bodov).
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %): A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

Vedomosti: študent získa základné teoretické poznatky o podstate jazyka, jeho pôvode, stavebných jednotkách jazykových jednotiek, o tvorení slov, ich významoch ako i jeho funkciách v rámci systémovej lingvistiky. Taktiež sa oboznámi so základnými informáciami o čiastkových jazykovedných disciplínach, ako je fonetika, fonológia, morfológia, slovotvorba, syntax slova, nadvetná syntax, sémantika, textová lingvistika a iné, získajú prehľad o ťažiskových teóriách, i o najvýznamnejších osobnostiach z oblasti lingvistiky.
Zručnosti: študent vie kriticky analyzovať písomný aj hovorený prejav, vie formulo-vať vlastné stanoviská a postoje, ktoré aplikáciou teoretických poznatkov vie aj konštruktívne obhájiť.
Profesijné kompetencie: absolvovaním predmetu dokáže študent aplikovať poznatky do analýzy jednotlivých rovín jazykového systému, vďaka čomu dokáže adekvátne reagovať na rôzne aspekty písaného či hovoreného jazykového prejavu.
Prenositeľné kompetencie: absolvent predmetu vie uvažovať v súvislostiach, osvojí si schopnosť pracovať s tímom a v tíme, taktiež si zdokonalí komunikačné schopnosti.

Stručná osnova predmetu

1. Podstata jazyka, materinský jazyk, cudzí jazyk, proces osvojovania si jazyka, druhy rečových porúch.
2. Funkcie jazyka – komunikačné modely: F. de Saussure, R. Jacobson, K. Bühler, štrukturalizmus, spisovný jazyk vs. dialekt (sociolekt), norma, úzus, hovorený vs. písaný jazyk.
3. Systémová lingvistika – fonetika (artikulačná, akustická, auditívna), fonológia (fonéma, kontrast, opozícia), fonematický systém nemeckého jazyka, fonotaktika a výstavba slabiky, suprasegmentálne javy (prozódia).
4. Morfológia a slovotvorba – morféma (základná, viazaná, lexikálna, gramatická), slovné druhy, tvorenie slov (kompozícia, derivácia, skracovanie), afixy: prefixy, sufixy, infixy, cirkumfixy, frazeologizmy, príslovia.
5. Syntax, veta ako štruktúra, vetné členy: primárne, sekundárne, determinácia, koordinácia, slovosled, vetosled, tradičná, dependenčná, generatívna syntax.
6. Gramatika textu, základné znaky textu, téma a réma, koherencia, kohézia, opakovanie (rekurencia), opis

(parafráza), koreferencia: katafora a anafora, syntaktické konektory textu.
7. Sémantika: jazykový znak (JZ), asymetrický vzťah formy a obsahu JZ, hlavné prístupy ku skúmaniu obsahu JZ - metóda komponenčnej analýzy, teória prototypov, lexikológia, lexikografia.
8. Sémantika vety: teória pravdivosti a formálna sémantika (predpoklad, tvrdenie, výrok a propozícia); konjunkcia, disjunkcia, kontravalencia, implikácia, negácia, ekvivalencia, tautológia, kontradikcia, konklúzia.
9. Lingvistika textu, hypertext, E-mail, štylistika, základy FRAME - teórie.
10. Pragmatika: jazyk ako komunikácia, poznatky o svete okolo nás (Weltwissen), poznatky o jazyku (Sprachwissen), predpoklad a inferencia, deiktiká.
11. Úvod do teórie rečových aktov, základná terminológia, klasifikácia rečových aktov, Grice: konverzačné maximá.
12. Sociolingvistika: hypotéza deficitu a rozdielu (Bernstein, Labov), funkciolekty.

Sylabus predmetu

1. Podstata jazyka, materinský jazyk, cudzí jazyk, proces osvojovania si jazyka, druhy rečových porúch.
2. Funkcie jazyka – komunikačné modely: F. de Saussure, R. Jacobson, K. Bühler, štrukturalizmus, spisovný jazyk vs. dialekt (sociolekt), norma, úzus, hovorený vs. písaný jazyk.
3. Systémová lingvistika – fonetika (artikulačná, akustická, auditívna), fonológia (fonéma, kontrast, opozícia), fonematický systém nemeckého jazyka, fonotaktika a výstavba slabiky, suprasegmentálne javy (prozódia).
4. Morfológia a slovotvorba – morféma (základná, viazaná, lexikálna, gramatická), slovné druhy, tvorenie slov (kompozícia, derivácia, skracovanie), afixy: prefixy, sufixy, infixy, cirkumfixy, frazeologizmy, príslovia.
5. Syntax, veta ako štruktúra, vetné členy: primárne, sekundárne, determinácia, koordinácia, slovosled, vetosled, tradičná, dependenčná, generatívna syntax.
6. Gramatika textu, základné znaky textu, téma a réma, koherencia, kohézia, opakovanie (rekurencia), opis (parafráza), koreferencia: katafora a anafora, syntaktické konektory textu.
7. Sémantika: jazykový znak (JZ), asymetrický vzťah formy a obsahu JZ, hlavné prístupy ku skúmaniu obsahu JZ - metóda komponenčnej analýzy, teória prototypov, lexikológia, lexikografia.
8. Sémantika vety: teória pravdivosti a formálna sémantika (predpoklad, tvrdenie, výrok a propozícia); konjunkcia, disjunkcia, kontravalencia, implikácia, negácia, ekvivalencia, tautológia, kontradikcia, konklúzia.
9. Lingvistika textu, hypertext, E-mail, štylistika, základy FRAME - teórie.
10. Pragmatika: jazyk ako komunikácia, poznatky o svete okolo nás (Weltwissen), poznatky o jazyku (Sprachwissen), predpoklad a inferencia, deiktiká.
11. Úvod do teórie rečových aktov, základná terminológia, klasifikácia rečových aktov, Grice: konverzačné maximá.
12. Sociolingvistika: hypotéza deficitu a rozdielu (Bernstein, Labov), funkciolekty.

Odporúčaná literatúra

BUSSMANN, H.. 1990. Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart: Alfred Kröner Verlag. ISBN 3-520-45202-2.
ERNST, P. 2004. Germanistische Sprachwissenschaft. Wien: WUW. ISBN: 3-8252-2541-0.
HOMBERGER, D. 2003. Sachwörterbuch zur Sprachwissenschaft. Stuttgart: Philipp Reclam. ISBN:3-15-018241-7.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

nemecký jazyk

Poznámky

časová záťaž študenta je 120 hodín, z toho:
prezenčné štúdium (P, S, C): 24 hodín
samoštúdium: 96 hodín